

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка

Факультет математики, природничих наук та технологій
Кафедра природничих наук та методик їхнього навчання

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри
проф. Сальник І.В.

«_____» _____ 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ГЕОГРАФІЯ МАТЕРИКІВ І ОКЕАНІВ

Галузь знань _____ **01 Освіта/Педагогіка** _____

Рівень вищої освіти _____ **перший (бакалаврський)** _____

Спеціальність/напрямок _____ **014 Середня освіта (Географія)** _____

Додаткова спеціальність: **014.02 Середня освіта (Мова і література (англійська))**

Освітньо-професійна програма «**СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ГЕОГРАФІЯ ТА МОВА І ЛІТЕРАТУРА (АНГЛІЙСЬКА))**»

факультет _____ **природничо-географічний** _____

форма навчання _____ **денна** _____

Викладач: к.б.н., доцент Мирза-Сіденко Валентина Миколаївна
контактний телефон : 0666279175
e-mail vmirzasidenko@ gmail.com

2022 – 2023 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни **ГЕОГРАФІЯ МАТЕРИКІВ І ОКЕАНІВ**

розроблена на основі освітньо-професійної програми: **«СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ГЕОГРАФІЯ ТА
МОВА І ЛІТЕРАТУРА (АНГЛІЙСЬКА))»**

навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня
перший (бакалаврський)
за спеціальністю **014 Середня освіта (Географія)**

Розробники: Мирза-Сіденко Валентина Миколаївна, доцент кафедри природничих
наук та методик їхнього навчання, к.б.н., доцент

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри природничих наук
та методик їхнього навчання

Протокол від 4 серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри

проф. Сальник І.В.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Робоча програма навчальної дисципліни **ГЕОГРАФІЯ МАТЕРИКІВ І ОКЕАНІВ**
для студентів спеціальності 014 Середня освіта (Географія) за першим
(бакалаврським) рівнем вищої освіти. – ЦДПУ імені В. Винниченка, 2022. – 14 с.

© Мирза-Сіденко В.М., 2022 рік
© ЦДПУ імені В. Винниченка,
2022 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання*
Кількість кредитів ЕКТС – 3,5	Галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка	Нормативна	
Блоків/модулів –	Спеціальність: 014.07 Середня освіта (Географія)	Рік підготовки	
Розділів/змістових модулів –		4 (ГМ19Б)	
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 105		7	
		Лекції	
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: 4/2	Освітня програма: «СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ГЕОГРАФІЯ ТА МОВА І ЛІТЕРАТУРА (АНГЛІЙСЬКА))»	30 год.	
		Практичні, семінарські:	
	18 год.		
	Лабораторні:		
	год.	год.	
	Самостійна робота:		
	57 год.		
	Індивідуальні завдання:		
	год.	год.	
	Вид контролю		
екзамен	екзамен		
	Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)		

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета : засвоєння загальних закономірностей просторової диференціації ландшафтної оболонки та прояву фізико-географічних закономірностей геосфери в межах окремих океанів, материків, фізико-географічних регіонів.

Завдання :

- сформувати глибокі знання щодо прояву фізико-географічних закономірностей Світового океану, окремих материків, природних регіонів;
- засвоїти сучасні гіпотези динаміки Землі, структурної будови земної кори, основних типів морфоструктур;
- оволодіти знаннями щодо тектонічної обумовленості будови земної поверхні, розміщення корисних копалин;
- сформувати уявлення про фактори кліматоутворення, кліматичне районування, типи клімату окремих океанів, материків, фізико-географічних регіонів;
- оволодіти закономірностями географічного поширення ґрунтового, рослинного покриву, тваринного світу, зональних типів ландшафтів в аспекті їх антропогенної трансформації та охорони;
- вивчити фактори природної диференціації та схем фізико-географічного районування, засвоєння регіональних відмінностей в межах окремих материків і океанів;
- засвоїти передбачений навчальною програмою обсяг географічної номенклатури.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: загальні закономірності просторової диференціації ландшафтної оболонки та прояву фізико-географічних закономірностей геосфери в межах океанів, материків, фізико-географічних регіонів, сучасні тектонічні концепції, особливості структурної будови земної кори світового океану, усіх материків, основні типи морфоструктур; специфіку кліматичного районування, типи клімату окремих океанів, материків, фізико-географічних регіонів; передбачений навчальною програмою обсяг географічної номенклатури.

вміти: встановлювати закономірні зв'язки між тектонічними структурами земної кори, рельєфом та корисними копалинами; між кліматом, ступенем сформованості гідрографічної мережі, обсягом і розподілом поверхневого стоку, особливостями ґрунтово-рослинного покриву, поширенням зональних ландшафтів тощо; здійснювати комплексні фізико-географічні характеристики окремих океанів, морів, материків, фізико-географічних регіонів; виконувати комплексне і геокомпонентне профілювання території; опрацьовувати інформацію, представлену у традиційних та новітніх картографічних матеріалах.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі *компетенності*:

загальні	фахові
<p>Системні компетенції:</p> <p>ЗК4 – здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями, набувати соціальні навички (soft skills), спеціалізовані концептуальні знання в процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, усвідомлення можливості навчання впродовж життя.</p> <p>Інструментальні компетенції:</p> <p>ЗК9 – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p>	<p>ФК1 – здатність демонструвати знання теоретико-методологічних основ та історії розвитку географічної науки, використовувати поняттєво-термінологічний апарат, концепції, парадигми, теорії географії для характеристики географічних явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, в межах України, локальному).</p> <p>ФК2 – здатність застосовувати базові знання з природничих наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі, геосфер, материків і океанів, України, природних ресурсів та природокористування, природних комплексів.</p> <p>ФК3 – здатність орієнтуватися у світовому й національному географічному освітньо-науковому просторі, опрацьовувати різні джерела географічної інформації, ефективно та вільно передавати географічні ідеї, принципи та теорії письмовими, усними та візуальними засобами, в тому числі за допомогою інформаційних технологій.</p> <p>ФК9 – здатність проектувати і складати різноманітні тематичні карти, аналізувати інформацію за географічними картами, атласами та іншими картографічними творами, використовувати ГІС-технології в обсязі, необхідному для роботи вчителя географії та вирішення задач, пов'язаних із просторово-розподіленою інформацією в середовищі ГІС.</p> <p>ФК10 – здатність до системного географічного мислення, критичного сприйняття інформації, розуміння та пояснення основних фізико-географічних та суспільно-географічних процесів, що відбуваються у географічному просторі на різних просторових та часових рівнях його організації, уміння встановлювати географічні закономірності та причинно-наслідкові зв'язки між компонентами природи та суспільства.</p> <p>ФК11 – здатність до розуміння та пояснення особливостей фізико-географічних об'єктів у геосферах, взаємозв'язків у ландшафтах та біогеоценозах; географічного аналізу закономірностей просторової диференціації ландшафтної оболонки та прояву фізико-географічних закономірностей у межах океанів, материків, України та її регіонів.</p> <p>ФК12 – здатність пояснювати геоекологічні аспекти функціонування природно-техногенних систем,</p>

	прагнення до збереження навколишнього середовища, раціонального природокористування, охорони ландшафтного різноманіття та біорізноманіття, природоохоронної та природно-заповідної діяльності, розуміти та пояснювати стратегію збалансованого розвитку людства.
--	--

1.3. Очікувані програмні результати навчання:

Знання і розуміння

Студент:

ПРН1 – *знає та розуміє* теоретико-методологічні основи та історію розвитку географічної науки, зокрема, понятійно-термінологічний апарат, концепції, парадигми, теорії географії, географічну номенклатуру;

ПРН2 – *описує* основні механізми функціонування природних комплексів, суть територіальної організації суспільства, окремих їх компонентів, *класифікує* зв'язки та залежності між компонентами, *знає* причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них;

ПРН3 – *знає і розуміє* принципи і закономірності будови і функціонування ландшафтно-оболонки Землі, особливості фізико-географічних об'єктів і процесів у геосферах, взаємозв'язків у ландшафтах та біогеоценозах; *пояснює* закономірності просторової диференціації ландшафтно-оболонки та прояв фізико-географічних закономірностей на глобальному, регіональному та локальному територіальних рівнях, у межах океанів, материків, України та її регіонів; *розуміє* геоecологічні аспекти функціонування природно-техногенних систем та *усвідомлює* важливість охорони навколишнього середовища;

Уміння

Студент:

ПРН7 – *застосовує* базові знання з природничих наук, поняттєвий, термінологічний, концептуальний апарат географії, її теоретичні й емпіричні досягнення у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі, геосфер, материків і океанів, України, природних комплексів; *орієнтується* у світовому й національному географічному освітньо-науковому просторі; *опрацьовує* різні джерела географічної інформації; *вільно* передає географічні ідеї, принципи і теорії письмовими, усними та візуальними засобами, в тому числі за допомогою інформаційних технологій;

ПРН8 – *географічно мислить, критично сприймає* інформацію; *пояснює* основні фізико-географічні та суспільно-географічні процеси, що відбуваються у географічному просторі на різних просторових та часових рівнях його організації; *встановлює* географічні закономірності та причинно-наслідкові зв'язки між компонентами природи та суспільства;

ПРН10 – *складає* різноманітні тематичні карти, застосовуючи різні графічні прийоми, *аналізує інформацію* за географічними картами, атласами та іншими картографічними творами; *застосовує* ГІС-технології в обсязі, необхідному для роботи вчителя географії та для вирішення задач, пов'язаних з просторово-розподіленою інформацією в середовищі ГІС.

Перелік дисциплін, необхідних для засвоєння курсу (пререквізити): загальне землезнавство, кліматологія, геологія, ландшафтознавство, гідрологія, геоморфологія, географія ґрунтів, біогеографія, картографія.

Постреквізити. Знання, отримані при вивченні дисципліни, використовуються під час засвоєння геоecології, природно-заповідних територій, фізичної географії України, регіональної суцільної географії, екскурсознавства і музеєзнавства, рекреаційної географії тощо.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗДІЛ V. ПІВДЕННА АМЕРИКА

ТЕМА 32. ГЕОГРАФІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ ТА БЕРЕГИ ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ

ТЕМА 33. ТЕКТОНІКО-ОРОГРАФІЧНА БУДОВА ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ

Історія геологічного розвитку та основні етапи формування природи (в межах Південноамериканської платформи і геосинклінальних областей). Процеси палеозойського, мезозойського й кайнозойського горотворення на материк, сейсмічність та вулканізм. Неотектонічні рухи. Типи морфоструктур і морфоскульптур.

ТЕМА 34. КЛІМАТ ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ

Загальні особливості формування клімату материка під впливом кліматотвірних факторів. Типи клімату й кліматичне районування. Характеристика кліматичних поясів та областей Південної Америки. Специфічні риси клімату Анд та узбережжя Тихого океану.

ТЕМА 35. ВНУТРІШНІ ВОДИ ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ

Загальна характеристика та особливості розподілу річкового стоку на материк; фактори його формування. Класифікація річок за джерелами живлення. Озера: генетичні типи та географія поширення; водний режим озер. Болота і підземні води; їх народногосподарське значення. Сучасне зледеніння Анд.

ТЕМА 36. ГРУНТОВИЙ ПОКРИВ, РОСЛИННІСТЬ І ТВАРИННИЙ СВІТ ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ

Закономірності розміщення та основні типи ґрунтово-рослинного покриву Південної Америки. Сучасна флора Неотропічного царства; субантарктична флора. Особливості та своєрідність фауни материка; її пристосування до кормової бази. Релікти та ендеміки.

ТЕМА 37. ГЕОГРАФІЧНІ ПОЯСИ І ПРИРОДНІ ЗОНИ МАТЕРИКА

Структура широтної зональності на материк: зона вологих екваторіальних лісів (сельва), субекваторіальних перемінно-вологих (в т.ч. мусонних) лісів, саван та рідколісся (північна - льянос та південна - кампос), зона трав'яних субтропічних степів (пампа), зона напівпустель і пустель помірних широт; зона берегових пустель і напівпустель субекваторіального, тропічного та субтропічного кліматичних поясів й узбережні ліси помірної зони. Висотна поясність Анд та її специфічні риси.

ТЕМА 38. ПРОСТОРОВА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ПРИРОДИ ТА ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ. ПОЗААНДІЙСЬКИЙ СХІД

Орінозька рівнина країни. Гвінейська нагір'я-низовина країни. Амазонська низовина країни.

Бразильська плоскогір'я країни. Внутрішня рівнина країни. Пресодільська гірсько-улоговина країни

Патагонська плоскогір'я країни.

АНДІЙСЬКИЙ ЗАХІД.

Північно-Андійська гірська країни. Центрально-Андійська гірська країни. Чилійсько-Андійська гірська країни. Патагонсько-Андійська гірська країни

РОЗДІЛ VI. АФРИКА

ТЕМА 39. ГЕОГРАФІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ ТА БЕРЕГИ АФРИКИ

Характеристика та своєрідність фізико-географічного положення Африки; розміри і конфігурація. Особливості берегів й основні берегові форми.

ТЕМА 40. ТЕКТОНІКО-ОРОГРАФІЧНА БУДОВА АФРИКИ

. Історія геологічного розвитку Африки й формування органічного світу. Роль неотектонічних рухів у формуванні рельєфу й природних комплексів. Сучасний вулканізм та сейсмічність Висока та Низька Африка. Корисні копалини Африки.

ТЕМА 41. КЛІМАТ АФРИКИ

Загальні фактори формування клімату. Типи клімату й кліматичне районування. Подібність та відмінність кліматичних умов північної й південної частини материка.

ТЕМА 42. ВНУТРІШНІ ВОДИ АФРИКИ

Загальна характеристика й нерівномірність розподілу річкового стоку; фактори, що його зумовлюють. Безстічні області. Тимчасові водотоки. Класифікація річок Африки. Озера. Підземні води. Багаторічні сніги та льодовики.

ТЕМА 43. ГРУНТОВО- РОСЛИННИЙ ПОКРИВ І ТВАРИННИЙ СВІТ АФРИКИ

Загальні риси органічного світу Африки; його ендемізм. Фактори формування та сучасного розміщення ґрунтово-рослинного покриву й тваринного населення. Зв'язки та спільні риси флори і фауни Південних материків.

ТЕМА 44. СТРУКТУРА ШИРОТНОЇ ЗОНАЛЬНОСТІ АФРИКИ. Структура широтної зональності Африки: зона вологих екваторіальних лісів, перемінно-вологих лісів, саван та рідколісся, тропічних пустель і напівпустель, вічнозелених твердолистяних лісів та чагарників; характеристика їх головних особливостей. Ступінь прояву секторності природних зон на континенті. Висотна поясність.

ТЕМА 45. ПРОСТОРОВА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ПРИРОДИ АФРИКИ. ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ

Особливості просторової диференціації природних умов Африки та її залежність від ступеня прояву зональних (кліматичних) і азональних (геолого-геоморфологічних) факторів. Фізико-географічне районування Африки.

РЕГІОНАЛЬНИЙ ОГЛЯД ПРИРОДИ АФРИКИ. НИЗЬКА АФРИКА

Атласька гірська країни. Сахарська нагір'я-рівнина країни. Судано-Гвінейська нагір'я-улоговина країни

Конгозька улоговина країни.

ВИСОКА АФРИКА. Ефіопсько-Сомалійська (Абсо-Сомалійська) країни. Східно-Африканська нагір'я країни

Південно-Африканська плоскогір'я країни. Капська гірська країни. Мадагаскарська острівна країни

РОЗДІЛ VII. АВСТРАЛІЯ, ОКЕАНІЯ, АНТАРКТИДА

ТЕМА 46. ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ ТА БЕРЕГИ АВСТРАЛІЇ

Фізико-географічне положення материка та своєрідні особливості його розташування по відношенню до екватора, південного тропіка й інших материків.

ТЕМА 47. ТЕКТОНІКО-ОРОГРАФІЧНА БУДОВА АВСТРАЛІЇ

Загальні риси тектоніко-геологічної будови Австралії. Австралія – найнижчий материк земної кулі. Основні риси орографічної будови материка. Поверхні вирівнювання та їх роль у процесах формування поверхні материка. Переважаючі типи морфоскульптур.

ТЕМА 48. КЛІМАТ ТА ВНУТРІШНІ ВОДИ АВСТРАЛІЇ

Фактори формування клімату Австралії. Кліматичне районування. Типи клімату. Характеристика кліматичних поясів та областей Австралії.

Поверхневі води континенту та нерівномірність їх розподілу. Класифікація річок за джерелами живлення й водним режимом. Система Муррей – Дарлінг. Розміщення озер, їх генетичні типи, гідрологічний режим та господарське значення. Басейни підземних вод.

ТЕМА 49. ҐРУНТОВИЙ ПОКРИВ, РОСЛИННІСТЬ І ТВАРИННИЙ СВІТ АВСТРАЛІЇ. СТРУКТУРА ГЕОГРАФІЧНОЇ ЗОНАЛЬНОСТІ.

Давність та своєрідність органічного світу, ендемізм і бідність видового складу; причини їх прояву. Зв'язки австралійської флори з євразійською, капською та антарктичною. Специфічні риси фауни, її своєрідність і "дефектність". Сучасний стан фауністичних комплексів та проблеми їх охорони.

Природні зони Австралії: зона дощових (мусонних) екваторіальних та вологих тропічних вічнозелених лісів, сухого тропічного вічнозеленого рідколісся, саван, тропічних й субтропічних напівпустель і пустель, субтропічних вологих та сухих лісів.

ТЕМА 50. ПРОСТОРОВА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ПРИРОДИ ТА ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ АВСТРАЛІЇ

Закономірності просторової диференціації природи Австралії. Схема фізико-географічного районування Австралії; фізико-географічні країни та області, принципи й критерії їх виділення: 1) Західно-Австралійська плоскогірна країна; 2) Центральна низовинна країна; 3) Східно-Австралійська гірська країна (Великий Вододільний хребет).

РЕГІОНАЛЬНИЙ ОГЛЯД ПРИРОДИ АВСТРАЛІЇ.
Західно-Австралійська плоскогірна країна Характер поверхні у зв'язку із розташуванням в межах давньої Австралійської платформи; давні кори вивітрювання та їх вплив на формування й збереженість основних форм рельєфу. Типи морфоструктур і морфоскульптур. Рівнина Налларбор - найбільший карстовий район Австралії.

Центральна низовинна країна Природні комплекси країни: пустельні (переважаючі), чагарникові напівпустельні, саваново-злакові, евкаліптово-рідколісні та мангрові. Фауністичні комплекси, їх своєрідність. Проблеми спустелення.

Східно-Австралійська гірська країна (Великий Вододільний хребет) Лісова рослинність гір. Закономірності зміни природи країни з півночі на південь та із заходу на схід; контрастність природних умов та ландшафтних комплексів навітряних і підвітряних схилів гір.

ТЕМА 51. ОГЛЯД ПРИРОДИ ОКЕАНІЇ. Своєрідність Океанії як окремої частини світу. Загальні відомості. Острови Тихого океану, їх походження (материкові, вулканічні й коралові) та зв'язок зі структурами дна (Тихоокеанською океанічною платформою й Тихоокеанським геосинклінальним поясом). Меланезія (Нова Гвінея, арх. Бісмарка й Луїзіади, Соломонові о-ви, Нові Гебриди, Нова Каледонія, Фіджі та ін.). Мікронезія (арх. Кадзан (Волкано), Огасавара (Бонін), Маріанські, Каролінські, Маршалові, Гілберта, Тувалу та о-ви Науру й Ошен). Нова Зеландія. Полінезія (Гавайські, о-ви Лайн (Споради), арх. Фенікс і Токелау, Самоа, о-ви Тонга, Кука, Тубуаї, Туамоту, Маркізькі, о. Пасхи та ін.).

ТЕМА 52. АНТАРКТИДА Й АНТАРКТИКА

Сучасні наукові дослідження. Міжнародне співробітництво. Перспективи освоєння природних ресурсів Антарктиди, можливі негативні наслідки. Проблеми охорони природи.

Льодовий покрив: вік, сучасний стан, морфогенетичні типи льодовиків та льодовикових куполів; їх вплив на клімат. Кліматичне районування материка. Органічний світ материкової частини Антарктиди та прилеглих акваторій океанів.

Природні зони та секторність (провінціальність) природних умов; регіональний огляд Антарктиди. Сучасні екологічні проблеми та шляхи їх розв'язання.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	практ	інд	конс	СРС
1	2	3	4	5	6	7
7 семестр						
Розділ 5. Південна Америка						

Тема 32. Фізико-географічне положення материка.	4	2				2
Тема 33. Тектоніко-орографічна будова Південної Америки.	6	2	2			2
Тема 34. Клімат Південної Америки.	6	2	2			2
Тема 35. Внутрішні води Південної Америки.	4	2				2
Тема 36. Ґрунтовий покрив, рослинність, тваринний світ материка. Тема 37..Географічні пояси і зони Південної Америки.	6	2	2			2
Тема 38. Просторова диференціація природи та фізико-географічне районування материка.	6					6
Разом	32	10	6			16
Розділ 6. Африка						
Тема 39. Фізико-географічне положення Африки.	2	2				2
Тема 40. Тектоніко-орографічна будова Африки.	6	2	2			2
Тема 41. Клімат Африки.	6	2	2			2
Тема 42. Внутрішні води Африки.	4	2				2
Тема 43. Ґрунтово-рослинний покрив і тваринний світ Африки. Тема 44. Структура географічної зональності в Африці.	6	2	2			2
Тема 45. Фізико-географічне районування Африки.	6					6
Разом	32	10	6			16
Розділ 7. Австралія, Океанія, Антарктида						
Тема 46. Фізико-географічне положення Австралії.	3					3
Тема 47. Тектоніко-орографічна будова	5	2				3
Тема 48. Клімат і внутрішні води Австралії.	7	2	2			3
Тема 49. Структура географічної зональності в Австралії.	5	2				3
Тема 50. Фізико-географ. районування Австралії.	3					3

Тема 51. Огляд природи Океанії.	7	2	2		3
Тема 52. Антарктида й Антарктика.	11	2	2		7
Разом	41	10	6		25
Разом за семестр	105	30	18		57

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кільк. годин
1.	Фізико-географічне положення Південної Америки..	2
2.	Тектонічні структури Південної Америки. Рельєф, мінеральні ресурси Південної Америки.	2
3.	Кліматичні пояси та типи клімату у Південній Америці.	2
4.	Внутрішні води Південної Америки.	2
5.	Географічна зональність у Південній Америці. Фізико-географічне районування Південної Америки.	2
6.	Географічне положення Африки.	2
7.	Тектонічна будова Африки. Орографія та корисні копалини Африки	2
8.	Клімат Африки	2
9.	Внутрішні води Африки	2
10.	Географічні пояси і зони Африки.	2
11.	Фізико-географічне положення Австралії. Тектоніко-орографічна будова	2
12.	Клімат і внутрішні води Австралії	2
13.	Структура географічної зональності в Австралії.	2
14.	Огляд природи Океанії.	2
15.	Антарктида й Антарктика.	2
	Разом	30

4.2. Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кільк. годин
1	Тектонічні структури Південної Америки. Рельєф, мінеральні ресурси Південної Америки.	2
2	Кліматичні пояси та типи клімату у Південній Америці.	2
3	Внутрішні води Південної Америки.	2
4	Тектонічна будова Африки. Орографія та корисні копалини Африки	2
5	Клімат Африки	2
6	Внутрішні води Африки	2
7	Клімат і внутрішні води Австралії	2
8	Огляд природи Океанії.	2
9	Антарктида й Антарктика.	2
	Разом	18

4.4. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 32. Фізико-географічне положення Південної Америки.	2
2	Тема 33. Тектоніко-орографічна будова Південної Америки.	2
3	Тема 34. Клімат Південної Америки.	2
4	Тема 35. Внутрішні води Південної Америки.	2
6	Тема 36-37. Географічні пояси і зони Південної Америки.	2
7	Тема 38. Просторова диференціація природи та фізико-географічне районування материка.	6
8	Тема 39. Фізико-географічне положення Африки.	2
9	Тема 40. Тектоніко-орографічна будова Африки.	2
10	Тема 41. Клімат Африки.	2
11	Тема 42. Внутрішні води Африки.	2
13	Тема 43- 44. Структура географічної зональності в Африці.	2
14	Тема 45. Фізико-географічне районування Африки.	6
15	Тема 46. Фізико-географічне положення Австралії.	3
16	Тема 47. Тектоніко-орографічна будова Австралії.	3
17	Тема 48. Клімат і внутрішні води Австралії.	3
18	Тема 49. Структура географічної зональності в Австралії.	3
19	Тема 50. Фізико-географічне районування Австралії.	3
20	Тема 51. Огляд природи Океанії.	3
21	Тема 52. Антарктида й Антарктика.	7
	Разом за 7 семестр	57

4.5. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

4.6. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни Географія материків і океанів передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

За джерелом знань:

- *словесні:* розповідь, пояснення, лекція, інструктаж, бесіда, дискусія, диспут;
- *наочні:* демонстрація, ілюстрація;
- *практичні:* практичні роботи, підготовка рефератів, доповідей, повідомлень, мультимедійних презентацій, аналіз проблемних ситуацій, метод проектів тощо.

За характером навчально-пізнавальної діяльності студентів: пояснювально-ілюстративний; репродуктивний; метод проблемного викладу; частково-пошуковий; пошуковий; дослідницький.

Дистанційні методи навчання: телекомунікаційні методи (інтерактивні лекції, практичні заняття, on-line консультації в режимі Zoom-конференцій та зустрічей у Google Meet; робота у Viber-групах), самостійна робота студентів з освітніми ресурсами (освітні платформи Google Classroom, Moodle-ЦДПУ, Вікі-ЦДПУ, Хмарка-ЦДПУ).

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти. Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:

- екзамен;
- стандартизовані тести;
- наскрізні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- розрахункові роботи;
- завдання на лабораторному обладнанні, реальних об'єктах тощо;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Використовуються такі методи контролю (усний, письмовий), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль. *Завданням поточного контролю* є перевірка розуміння та засвоєння певної частини учбового матеріалу, рівня сформованості навичок, умінь самостійно опрацьовувати навчальний матеріал, здатності осмислити зміст теми.

Об'єктами поточного контролю знань студента є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання завдань для самостійної роботи. Оцінюванню можуть підлягати: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних/семінарських заняттях; активність при обговоренні питань практичного/семінарського/лабораторного заняття; результати тестування тощо.

Форми поточного контролю: фронтальне та індивідуальне усне опитування, письмове опитування, тестування, географічні номенклатурні та термінологічні диктанти, перевірка практичних робіт, перевірка конспектів (тез), перевірка виконання самостійної роботи, захист рефератів, повідомлень, мультимедійних презентацій, проектів, контрольна робота тощо

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.

Підсумковий контроль. *Завданням підсумкового контролю* є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

4.8. Перелік програмових питань для самоконтролю:

1. Фізико-географічне положення Південної Америки. Історія відкриття та дослідження материка. **Осередки давньої культури, ступінь освоєння й сучасний стан вивченості природи.**
2. Історія формування території та основні етапи розвитку природи Південної Америки. Літосферні плити. Характер взаємодії літосферних плит у шовних зонах. Давні і молоді платформи, геосинклінальні пояси. Елементи тектонічної будови платформ.
3. Роль неотектонічних рухів у формуванні загальних рис сучасного рельєфу Південної Америки. Вулканічні області в Андах.
4. **Основні риси та загальний план орографічної будови території Південної Америки. Орографія та гіпсометрія Анд.**
5. **Взаємозв'язок тектонічної будови та сучасної орографії у Південній Америці. Основні типи морфоструктур і морфоскульптур: їх генетична зумовленість та поширення.**
6. **Корисні копалини Південної Америки : багатство і різноманітність у зв'язку з геологічною будовою, закономірності поширення.**
7. Кліматотвірні чинники у Південній Америці.
8. **Характеристика кліматичних сезонів у Південній Америці за окремими метеорологічними елементами. Сезонні кліматичні явища.** Аналіз розподілу показників тиску, температур повітря, опадів за сезонами (літо, зима).
9. Типи клімату та кліматичне районування Південної Америки. Висотна кліматична поясність в Андах.
10. Фактори формування поверхневого стоку у Південній Америці. Вплив кліматичних умов і орографічних особливостей території на розподіл та густоту річкової мережі. Басейни стоку річок та головні вододіли.
11. Класифікація річок Південної Америки за джерелами живлення, розподілом стоку й типами водного режиму. Гідрографічна та гідрологічна характеристика найбільших річок, оцінка їх господарського значення.
12. Озера Південної Америки: умови формування, генетичні типи улоговин, солоність та стічність, закономірності поширення. Болота, їх поширення. Сучасне покривне та гірське зледеніння.
13. Ґрунтово-рослинний покрив та фауністичні особливості Південної Америки.
14. **Структура широтної зональності у Південній Америці: зона вологих екваторіальних лісів (сельва), субекваторіальних перемінно-вологих (в т.ч. мусонних) лісів, саван та рідколісся (льянос, кампос), зона трав'яних субтропічних степів (пампа), зона напівпустель і пустель помірних широт, берегових пустель і напівпустель субекваторіального, тропічного та субтропічного поясів. Характеристика зональних ландшафтів.**

15. Висотна поясність в Андах.
16. Фізико-географічне районування Південної Америки. Фактори природної диференціації території материка. **Поділ території материка на субконтиненти, фізико-географічні країни та області. Позаандійський Схід та Андійський Захід.**
17. Фізико-географічна характеристика Амазонської низовинної країни (за типовим планом).
18. Фізико-географічна характеристика Гвіанської плоскогірної країни (за типовим планом).
19. Фізико-географічна характеристика Бразильської плоскогірної країни.
20. Фізико-географічна характеристика Центрально-Андійської гірської країни.
21. Степові ландшафти та їх аналоги у світі.
22. Савани Африки, Австралії, Південної Америки.
23. ФГП Африки. Генетичні типи берегів. Історія дослідження континенту.
24. Історія палеогеографічного розвитку, тектонічна будова. Процеси сучасного рифтогенезу та вулканізму на материку.
25. Морфоструктура, рельєф Африки.
26. Корисні копалини Африки. Закономірності їх поширення у зв'язку з тектонічною будовою території. Географія родовищ.
27. Кліматотвірні чинники фактори в Африці.
28. Розподіл тиску, ізотерм січня, липня, річної суми атмосферних опадів в Африці. Клімати літнього та зимового сезонів.
29. Кліматичне районування Африки. Характеристика кліматичних областей.
30. Внутрішні води Африки. Фактори формування поверхневого стоку. Розподіл стоку. Кліматичні типи річок. Поширення озер, їх генетичні типи. Водосховища. Підземні води. Оази. Сучасне зледеніння.
31. Структура широтної географічної зональності в Африці. Характеристика зональних типів ландшафтів. Висотна поясність. Екологічні проблеми. Охорона ландшафтів.
32. Фізико-географічне районування Африки. Фактори природної диференціації території материка. **Поділ території материка на субконтиненти, фізико-географічні країни та області.**
33. Фізико-географічна характеристика Атласької гірської країни.
34. Фізико-географічна характеристика Сахарської нагірно-рівнинної країни.
35. Фізико-географічна характеристика Судано-Гвінейської нагірно-улоговинної країни.
36. Фізико-географічна характеристика улоговини Конго.
37. Фізико-географічна характеристика Ефіопсько-Сомалійської нагірної країни.
38. Фізико-географічна характеристика Східно-Африканської нагірної країни.
39. Фізико-географічна характеристика Південноафриканської плоскогірної країни.
40. Фізико-географічна характеристика о.Мадагаскар.
41. Фізико-географічне положення Австралії. Історія відкриття та дослідження материка.
42. Історія палеогеографічного розвитку, тектоніко-орографічна будова, корисні копалини Австралії.
43. Фактори кліматоутворення в Австралії. Гідротермічний режим материка.
44. Кліматичне районування Австралії. Характеристика кліматичних областей.
45. Внутрішні води Австралії. Формування поверхневого стоку. Розподіл стоку. Кліматичні типи річок. Поширення озер, їх генетичні типи. Водосховища. Басейни підземних води, їх розподіл, властивості.
46. Ґрунтово-рослинний покрив Австралії. Зональні типи ґрунтів. Головні елементи австралійської флори. Ендемізм флори та фауни.
47. Структурні особливості географічної зональності в Австралії. Характеристика зональних типів ландшафтів.
48. Фізико-географічне районування Австралії. Фактори природної диференціації території материка.
49. Фізико-географічна характеристика Західно-Австралійської плоскогірної країни.
50. Фізико-географічна характеристика Центральної низовинної країни Австралії.
51. Фізико-географічна характеристика Океанії (за типовим планом). Генетичні типи островів. Мікронезія, Полінезія, Меланезія.
52. Фізико-географічна характеристика Нової Зеландії.
53. Фізико-географічна характеристика Гавайських островів.
54. Фізико-географічна характеристика о.Нова Гвінея.
55. Фізико-географічне положення Антарктиди. Історія відкриття та дослідження материка. Сучасні дослідження.
56. Тектонічна будова, рельєф, корисні копалини Антарктиди.
57. Сучасне зледеніння в Антарктиді. Гляціальний рельєф материка. Типи льодовиків.
58. Підлідний рельєф Антарктиди. Особливості будови корінного ложа в межах Західної та Східної Антарктиди.
59. Кліматичні особливості Антарктиди. Кліматотвірні чинники. Характеристика кліматичних областей.
60. Антарктида у схемах біотичного районування. Специфіка біоти материка та прибережних морів.

4.9. Схема нарахування балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота																				Екзам ен	Сума балів								
Південна Америка					Африка					Австралія та Океанія. Антарктида.																			
Т 3 2	Т 3 3	Т 3 4	Т 3 5	Т 3 6	Т 3 7	Т 3 8	К С Р	М К Р	Т 3 9	Т 4 0	Т 4 1	Т 4 2	Т 4 3	Т 4 4	Т 4 5	К С Р	М К Р	Т 4 6	Т 4 7	Т 4 8	Т 4 9	Т 5 0	Т 5 1	Т 5 2	К С Р	М К Р			
2	2	2	2	2	2	2	1	5	2	2	2	2	2	2	2	1	5	2	2	2	2	2	2	2	2	1	5		
20					20					20										40	100								

СИСТЕМА РЕЙТИНГОВИХ БАЛІВ

1. Практичні заняття:

Змістовність виконаних самостійно практичних робіт – до 2 балів.

2. Контрольна робота.

– “відмінно”, повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – до 5 балів;

– “добре”, достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями – 4 бали;

– “задовільно”, неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та незначні помилки – 3 бали;

– “незадовільно”, незадовільна відповідь (не відповідає вимогам на 3 бали) – 0 балів.

3. Змістовні відповіді - до 2 балів

5. Контроль самостійної роботи (реферат, презентація, інші види самостійної роботи) – до 1 балів (оцінюється змістовність, якість, особистий внесок).

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно	незараховано
1-34	незадовільно	незараховано

Кількісні критерії оцінювання

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовують такі методи оцінювання знань та умінь: поточний контроль (оцінювання усних і письмових відповідей на практичних заняттях); самостійна робота студента; контрольні роботи; підсумкове тестування; підсумковий контроль (залік).

Для оцінювання навчальної роботи студентів підсумкова оцінка вираховується як сума балів за усі види роботи студентів та контрольні заходи.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми з метою перевірити ступінь та якість засвоєння матеріалу, що вивчається та під час індивідуальної роботи викладача зі студентом для тих тем, які студент опрацює самостійно і вони не належать до структури практичного заняття.

На всіх практичних заняттях застосовується об'єктивний контроль теоретичної підготовки та засвоєння практичних навичок із метою перевірки підготовленості студента до заняття. В процесі поточного контролю оцінюється самостійна робота студента щодо повноти виконання завдань, рівня засвоєння навчальних матеріалів, оволодіння практичними навичками аналітичної, дослідницької роботи та ін.

Підсумковий контроль – контроль навчальних досягнень студентів з метою оцінки якості освоєння ними програми навчальної дисципліни, що проводиться в період проміжної атестації у формі іспиту (якщо дисципліна вивчається впродовж декількох академічних періодів, то підсумковий контроль може проводитися за частиною дисципліни, вивченої в даному академічному періоді).

Критерії оцінювання виконання практичних робіт з курсу

Початковий рівень (0,5 бала). Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, зумовлена нечіткими уявленнями про предмети і явища; діяльність студента здійснюється під керівництвом викладача. Студент уміє розрізняти поняття, величини, явища, одиниці вимірювання з даної теми, розв'язувати завдання за допомогою викладача лише на відтворення основних алгоритмів, формул; здійснювати математичні дії.

Середній рівень (1 бал). Необхідні практичні навички роботи з засвоєним матеріалом сформовані в основному рівні. Знання неповні, поверхові, студент в цілому правильно відтворює навчальний матеріал, але недостатньо осмислено; знає основні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, але має проблеми з аналізом та формулюванням висновків; частково контролює власні навчальні дії, здатний виконувати завдання за зразком. Студент розв'язує типові завдання (за зразком), виявляє здатність обґрунтовувати деякі логічні кроки за допомогою викладача.

Достатній рівень (1,5 бала). Студент добре опанував вивчений матеріал, застосовує знання у стандартних ситуаціях, уміє проаналізувати й систематизувати інформацію, самостійно використовує традиційні докази із правильною аргументацією. Студент уміє дати ґрунтовну відповідь на поставлене запитання. Відповідь студента повна, логічна; розуміння пов'язане з одиничними образами, не узагальнене. Володіє понятійним апаратом. Допускає незначні неточності чи не грубі фактичні помилки. Уміє виправляти допущені помилки. Студент самостійно розв'язує типові завдання з даної теми, обґрунтовуючи обраний спосіб розв'язання.

Високий рівень (2 бали). Студент має системні, повні, глибокі, міцні, узагальнені знання про предмети, явища, поняття, теорії, їхні суттєві ознаки та зв'язок останніх з іншими поняттями в обсязі та в межах вимог навчальної програми, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати та застосовувати основні положення теорії для вирішення нестандартних завдань, робити правильні висновки, приймати рішення. Має сформовані міцні практичні навички. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно добирати та користуватися джерелами інформації. Студент самостійно розв'язує комбіновані типові завдання стандартним або оригінальним способом, розв'язує нестандартні завдання.

Оцінювання усних відповідей та повідомлень студентів:

1. рівень осмислення навчального матеріалу;
2. рівень сформованості аналітичних вмінь і концептуальних підходів;
3. повнота розкриття питання, логіка викладу, культура мовлення;
4. використання додаткової літератури;
5. порівняння, зв'язок з практикою, наявність висновків.

2 бали - студент продемонстрував досконале знання та розуміння понятійно-термінологічного апарату та теоретичного матеріалу тієї чи іншої теми. Вільно оперує різноманітними класифікаціями, підходами тощо. Відповідь на поставлені запитання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями, прикладами, висновками. Виклад матеріалу має логічний, доказовий і послідовний характер. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Вільно висловлює свою позицію з проблемних питань та аргументує її. Володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці не тільки в знайомих, але й в нових ситуаціях. Володіє високою культурою мовлення. У відсутні відповіді мовні та стилістичні помилки.

1,5 бали - відповідь студента майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Висвітлюється зміст окремих класифікацій, підходів тощо. Виклад матеріалу структурований, логічний, але дещо порушена послідовність викладу. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Але у відповіді недостатня доказова база, мало прикладів. При відповіді на проблемні питання студент висловлює свою позицію, але недостатньо її аргументує. Вільно оперує знаннями, застосовує їх в знайомій та новій педагогічній ситуації. Матеріал викладено правильною мовою, але присутні окремі стилістичні помилки.

1 бал - відповідь неповна, фрагментарна. Студент не має системних знань з ГМіО чи окремої теми курсу. Понятійно-термінологічний апарат в цілому сформований, але студент оперує, як правило, одним підходом до тієї чи іншої проблематики, висвітлює окрему класифікацію тощо. Виклад матеріалу не структурований, часто порушується послідовність та логіка викладу. У відповіді відсутні посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми. Відповідь позбавлена творчого підходу і має формальний характер. Студент використовує знання в знайомій ситуації, але не може застосувати їх в новій ситуації. У відповіді наявні фактичні та стилістичні помилки.

0.5 балів - відповідь дуже фрагментарна. Студент має дуже поверхові знання з питання. Пояснює суть окремих понять. Виклад матеріалу не структурований, порушена послідовність та логіка викладу. Студент

використовує знання в знайомій ситуації, але не може застосувати їх в новій ситуації. У відповіді наявні фактичні та стилістичні помилки.

0 балів - відповідь дуже фрагментарна. Студент не має системних знань з ГМіО чи окремої теми курсу. Понятійно-термінологічний апарат майже не сформований. Виклад матеріалу не структурований. У відповіді наявні фактичні та стилістичні помилки.

Критерії оцінювання самостійної роботи студента

1 б. ставиться у випадку, коли студент повністю і якісно виконав всі завдання для самостійної роботи. Демонструє досконале знання та розуміння теоретичного матеріалу тем, що виносяться на самостійне опрацювання. Вільно оперує різноманітними класифікаціями, підходами тощо. Наявні посилання на декілька джерел інформації. Відповідь на поставлені запитання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями, прикладами, висновками. Виклад матеріалу має логічний, доказовий і послідовний характер. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Аналізує різні підходи до трактування тієї чи іншої проблеми. Вільно висловлює свою позицію з проблемних питань та аргументує її. Демонструє творчий підхід до виконання завдань. Володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці не тільки в знайомих, але й в нових ситуаціях. Володіє високою грамотністю викладу матеріалу, культурою мовлення. У відповіді відсутні орфографічні, граматичні, стилістичні чи мовленнєві помилки.

0,75 б. ставиться, коли студент виконав всі завдання для самостійної роботи, при цьому 2/3 завдань виконано якісно. Відповідь майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Виклад матеріалу структурований, логічний, але дещо порушена послідовність викладу. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Але у відповіді недостатня доказова база, мало прикладів, нечітко прослідковується зв'язок теорії з практикою. При відповіді на проблемні питання студент висловлює свою позицію, але недостатньо її аргументує. Вільно оперує знаннями, застосовує їх в знайомій та новій ситуації. Присутні окремі стилістичні помилки.

0,5 б. ставиться, коли студент якісно виконав ½ завдань. Демонструє вкрай поверхові знання з тем, винесених на самостійне опрацювання і неспроможний відтворити інформацію в повному обсязі. Оперує лише окремими фразами. Студент відтворює лише окремі фрагменти матеріалу, називає розрізнені факти. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Студент не володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці, не наводить приклади тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

0,25 б. ставиться, коли студент виконав лише 1/3 завдань та демонструє має вкрай поверхові знання з тем, винесених на самостійне опрацювання і неспроможний відтворити інформацію в повному обсязі. Оперує лише окремими фразами. Студент відтворює лише окремі фрагменти матеріалу, називає розрізнені факти. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Студент не володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці, не наводить приклади тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

Критерії оцінювання підсумкової контрольної роботи

5 балів ставиться у випадку, коли студент у відповіді на питання продемонстрував досконале знання та розуміння понятійно-термінологічного апарату та теоретичного матеріалу з тієї чи іншої теми; вільне оперування різноманітними класифікаціями, підходами тощо. Відповідь на поставлене запитання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями, прикладами, висновками. Виклад матеріалу має логічний, доказовий і послідовний характер. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Вільно висловлює свою позицію з проблемних питань та аргументує її. Демонструє творчий підхід до виконання завдань, глибоке розуміння причинно-наслідкових зв'язків та суспільно-географічних закономірностей. Володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці не тільки в знайомих, але й в нових ситуаціях. Володіє високою грамотністю викладу матеріалу. У відповіді відсутні орфографічні, граматичні чи стилістичні помилки.

4 бали ставиться, коли відповідь на питання правильна і майже повна, судження студента з питання мають усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. У відповіді висвітлюється зміст окремих класифікацій, підходів тощо. Виклад матеріалу структурований, логічний, але дещо порушена послідовність викладу. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Студент висвітлює причинно-наслідкові зв'язки та суспільно-географічні закономірності, але у відповіді недостатня доказова база, мало прикладів, нечітко прослідковується зв'язок теорії з практикою. При відповіді на проблемні питання студент висловлює свою позицію, але недостатньо її аргументує. Матеріал викладено правильною мовою, без орфографічних та граматичних помилок, але присутні окремі стилістичні помилки.

3 бали ставиться, коли відповідь на запитання неповна, частково помилкова та фрагментарна. Студент не має системних знань з даного питання, не повною мірою володіє понятійно-термінологічним апаратом. Студент висвітлює лише один підхід до тієї чи іншої проблематики, висвітлює окрему класифікацію тощо. Виклад матеріалу не структурований, часто порушується послідовність та логіка викладу. Студент лише називає приклади причинно-наслідкових зв'язків та суспільно-географічних закономірностей, але не розкриває їх суть. У відповіді відсутні посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми. Відповідь позбавлена творчого підходу і має формальний характер. Студент використовує знання в знайомій ситуації, але не може застосувати їх в новій ситуації. У відповіді наявні окремі граматичні, фактичні чи стилістичні помилки.

2/1 бал ставиться, коли у відповіді на питання студент демонструє вкрай поверхові знання з теми. Відповідь

неповна та частково помилкова. Студент оперує лише окремими фразами. Понятійно-термінологічний апарат несформований. Студент відтворює лише окремі фрагменти матеріалу, називає розрізнені факти, часто помилкові. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Відсутні згадування про причинно-наслідкові зв'язки та суспільно-географічні закономірності. Студент не володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці, не наводить приклади тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні, стилістичні або граматичні помилки.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ, УМІНЬ І НАВИЧОК СТУДЕНТІВ при складанні екзамену з ГМіО:

40 балів - студент повністю засвоїв зміст курсу, вільно володіє навчальним матеріалом і вміє усвідомлено застосовувати його на практиці як в знайомих так і в нових ситуаціях. Демонструє досконале знання та розуміння теоретичного матеріалу курсу ФГМіО. Вільно оперує різноманітними класифікаціями, підходами тощо. Володіє вміннями користуватися різними джерелами інформації. Усі передбачені програмою завдання виконані з максимальною якістю.

35 балів - студент повністю засвоїв теоретичний зміст курсу, добре відтворює основний зміст навчального матеріалу. Застосовує знання у стандартних ситуаціях. Всі передбачені програмою навички сформовані. Усі передбачені програмою завдання виконані, якість більшості з них близька до максимальної.

30 балів - студент майже повністю засвоїв навчальний матеріал курсу, добре ним володіє, вміє застосовувати на практиці в знайомих ситуаціях. Студент намагається аналізувати, систематизувати інформацію, узагальнювати, робити висновки, висловлювати власну думку та аргументувати її, але недостатньо самостійний при цьому або припускається незначних помилок. Вільно усуває помилки та відповідає на зауваження. Всі передбачені програмою навички сформовані, але недостатньо. Виконав всі передбачені програмою завдання, якість жодного з них не оцінена мінімальним балом. Деякі завдання виконані з помилками.

25 балів - теоретичний зміст курсу засвоєний частково. Студент в цілому правильно відтворює навчальний матеріал. Відповідь логічно побудована, але неповна, супроводжується окремими прикладами. Студент намагається аналізувати, систематизувати інформацію, висловлювати власну позицію, але недостатньо її аргументує. Необхідні практичні методичні навички в основному сформовані. Більшість робіт, передбачених програмою виконано, але деякі з них мають недоліки, фактичні або змістовні помилки.

20 балів - теоретичний зміст курсу досить поверхово, посередньо або частково. Деякі практичні методичні навички несформовані. Студент вміє застосовувати знання для виконання завдань за зразком, зазнає труднощів у використанні теоретичного матеріалу на практиці при вирішенні нестандартних завдань. Більшість завдань передбачених програмою виконано, але якість виконання окремих з них оцінена мінімальним балом.

15 балів - теоретичний зміст курсу засвоєний лише фрагментарно. Необхідні навички не сформовані. Більшість передбачених програмою навчальних завдань не виконано або їх якість близька до мініимальної. Відповідь фрагментарна, нелогічна, а з деяких питань – відсутня. Але за додаткової самостійної роботи над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання завдань та глибше оволодіння навчальним матеріалом.

10 балів - теоретичний зміст курсу засвоєний дуже фрагментарно. Але має деякі методичні навички. Практичні завдання виконані, але багато грубих помилок.

5 балів - студент дав поверхову відповідь на одне з питань екзаменаційного білету або неповністю виконав практичне завдання.

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. Рекомендована література

Основна

1. Шищенко П.Г. та ін. Фізична географія материків і океанів: підручник: у 2-х т. Т.2. Європа. Київ, 2017. - 540 с.
2. Шищенко П.Г. та ін. Фізична географія материків і океанів: підручник у 2-х т. Т.1 Азія. Київ, 2017. - 643 с.
3. Мирза-Сіденко В.М. Фізична географія материків і океанів. Навчально-методичний посібник до самостійної роботи, лабораторних і практичних робіт з курсу. – Кропивницький: ПП Озеров, 2020.- 188 с.
4. [Костів Л. Я.](#) Фізична географія материків і океанів. Африка : навч.-метод. посібник. — Л. : Видавничий центр [ЛНУ імені Івана Франка](#), 2017. — 184 с. — [ISBN 978-617-10-0374-3](#).
5. [Барановська О. В.](#) Фізична географія материків і океанів : навч. посіб. для студентів ВНЗ : [у 2 ч.]. — Н. : [Ніжинський державний університет ім. Миколи Гоголя](#), 2013. — 306 с. — [ISBN 978-617-527-106-3](#).
6. [Graham Bateman](#). The Encyclopedia of World Geography. — Andromeda, 2002. — 288 с. — [ISBN 1871869587](#)
7. Блій Г. Д. Географія: світи, регіони, концепти / Блій Г. Д, Муллер П., Шаблій О. / Пер. з англ. – К.: Либідь, 2004. – 740 с.
8. Панасенко Б.Д. Фізична географія материків і океанів. навчальний посібник. У 2 ч. – Вінниця: Гіпаніс, 2001. – 410 с.
9. Гудзевич А.В. Регіональна фізична географія (Європа та Азія). –Вінниця, 2005.

Допоміжна

1. Волошин І.І., Чирка В.Г. Географія Світового океану. – К., 1996.
2. Гудзевич А. В. Регіональна фізична географія (Європа та Азія) : навч. посіб. для студ. вузів / А.В. Гудзевич. – Вінниця : Вiндрук, 2005. – 464 с.
3. Мирза-Сіденко В.М., Маслова Н.М. Становлення природно-заповідної справи в Кіровоградській області (1940 – 2017 рр.)// Актуальные проблемы современной науки: сборник тезисов научных трудов XXIV Международной научно-практической конференции (Санкт - Петербург – Астана – Киев – Вена, 29 ноября 2017 г.)/ Международный научный центр, 2017. – С.18 – 23.
4. Мирза-Сіденко В.М., Коваленко С. До питання щодо виділення структурних елементів Синюського екокоридору (Кіровоградська область)// Сучасні фітосозологічні дослідження в Україні: зб. статей з нагоди вшанування видатного фітосозолога, д.б.н., проф. Т.Л.Андрієнко – Малюк (1938 – 2016 рр.)/ Ботанічний сад ім. акад. О.В. Фоміна. – К.: Талком, 2017. – С. 48 – 55.
5. Мирза-Сіденко В.М. Чорний ліс як одна з найважливіших ботанічних територій в Україні// Чорнолісся верхів'їв Інгульця: Цінність, Проблеми, Перспективи: матеріали круглого столу(1 березня 2018 року, м.Кропивницький). – Кропивницький – Харків: ФОП Озеров Г.В., 2018. – С. 29 – 35.
6. Мирза-Сіденко В.М. Флористичні та ценогенні особливості лучних степів Кіровоградської області// Актуальные проблемы современной науки : сборник тезисов научных трудов XXXIII Международной научно – практической конференции (Москва – Астана – Харьков – Вена, 30 августа 2018 года)/ Международный научный центр, 2018. – С.13 – 15.
7. Мирза-Сіденко В.М., Маслова Н.М. Географічний аналіз лісоустрою та лісокористування на території Кіровоградської області// Науковий вісник Херсонського державного університету – Серія: Географічні науки. – 2018. – № 9 – С. 140-146.
8. Мирза-Сіденко В.М. , Маслова Н.М. Природно-заповідний фонд Кіровоградської області: історія формування, сучасний стан, тенденції розвитку// Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. – Серія: Географія. – 2018. – № № 2. – Випуск 45 – С. 198-206.
9. Мирза-Сіденко В.М. Водна рослинність середнього правобережного Придніпров'я (Кіровоградська область)// Матеріали обласної науково-практичної конференції «Стратегії інноваційного розвитку природничих дисциплін: досвід, проблеми та перспективи» (м. Кропивницький, 21 березня 2019 р.) // Збірник наукових праць. – Кропивницький. – ЦДПУ, 2019. – С. 274 – 277.
10. Мирза-Сіденко В.М. , Рибак В. Географічний аналіз стану лісового фонду Оникіївського ДЛГ// Матеріали обласної науково-практичної конференції «Стратегії інноваційного розвитку природничих дисциплін: досвід, проблеми та перспективи» (м. Кропивницький, 21 березня 2019 р.) // Збірник наукових праць. – Кропивницький. – ЦДПУ, 2019. – С. 292 – 297.
11. Мирза-Сіденко В.М., Коваленко С. Біотичне різноманіття територій Синюського міжрегіонального екокоридору національної екомережі України// Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Стратегії інноваційного розвитку природничих дисциплін: досвід, проблеми та перспективи» (м. Кропивницький, 1 березня: 16 квітня 2020 р.) за заг. ред. Проф. Н.А. Калініченко // Збірник наукових праць. – Кропивницький. – Харків : ФОП Озеров, 2020. – С. 67 – 70.

Методичне забезпечення

1. Лекційний курс: електронні варіанти конспектів лекцій представлені у Googl classroom.

2. Практичні заняття:

- Мирза-Сіденко В.М. Фізична географія материків і океанів. Навчально-методичний посібник до самостійної роботи, лабораторних і практичних робіт з курсу. – Кропивницький: ПП Озеров, 2020.- 188 с.
- Мирза-Сіденко В.М. Африка, Австралія, Океанія, Антарктида. Навчально-методичний посібник з курсу „Фізична географія материків і океанів”.- Кіровоград, 2008.- 44 с.
- Мирза-Сіденко В.М. Світовий океан. Євразія. Навчально-методичний посібник з курсу „Фізична географія материків і океанів”.- Кіровоград, 2009.- 104 с.
- Мирза-Сіденко В.М. Північна Америка. Південна Америка.- Кіровоград, 2011.- 68 с.

Самостійна робота студентів: методичні рекомендації до самостійної роботи.

Мирза-Сіденко В.М. Фізична географія материків і океанів. Навчально-методичний посібник до самостійної роботи, лабораторних і практичних робіт з курсу. – Кропивницький: ПП Озеров, 2020.- 188 с.

5.3. Інформаційні ресурси

1. Загальне землезнавство – Географічний портал : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.geosite.com.ua>
2. Загальне землезнавство – інформаційний ресурс присвячений географічній науці : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.geografica.net.ua>
3. Географічна енциклопедія України: В 3-х томах. – К., 1989-1994. Інформаційні ресурси <http://geo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua>
4. ГЕОГРАФІКА : географічний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://geografica.net.ua>
5. Географія. Інтерактивні атласи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://new.osvitanet.com.ua/heohrafiia/>

6. Географія. Інтерактивні карти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://new.osvitanet.com.ua/interactive-maps/>
7. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nbuv.gov.ua>
8. Geograf [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.geograf.com.ua>
9. Google Планета Земля [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.google.com.ua/intl/uk/earth>
- 10.

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ